

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

23.

KURIER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 19-го Марта — 1837 — Wilno. Piątek. 19-go Marca.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 8-го Марта.

Высочайшій Рескриптъ,

Данный на имя Господина Оренбургскаго Военнаго Губернатора и Командира Отдѣльнаго Оренбургскаго Корпуса, Генераль-Адъютанта Перовскаго.

Василій Алексѣевичъ! Военный Министръ довелъ до свѣдѣнія Моего донесеніе ваше объ экспедиціи, предпринятой по вашему распоряженію противъ Туркменъ и Адаевцевъ, обитающихъ на восточномъ берегу Каспійскаго моря, близъ Мангышлака, для наказанія ихъ за разбои и грабежи, произведенные ими, въ теченіе минувшаго года, на водахъ Каспійскихъ и даже въ самыхъ устьяхъ Волги и Урала. Съ особеннымъ удовольствіемъ усмотрѣвъ изъ сего донесенія блистательный успѣхъ сего предпріятія, долженствующаго послужить къ обезпеченію безопасности промышленниковъ нашихъ на водахъ Каспійскихъ, и торговыхъ предпріятій во внутренности степи, и Мнѣ особенно пріятно изъявить вамъ полную Мою признательность за сей новый опытъ неунышной попечительности вашей о сохраненіи пользы и выгодъ ввѣреннаго вамъ края, какъ равно и за совершенство и твердость мѣръ, на сей конецъ вами принимаемыхъ.

Пребываемъ на всегда вамъ благосклонны.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано:

С.-Петербургъ.

1-го Марта 1837. г.

НИКОЛАЙ.

— Вице-Президенту бывшаго Московскаго Отдѣленія С. Петербургской Медикохирургической Академіи, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику, Доктору Медицины и Хирургіи *Фишеру*, Всемилостивѣйше повелѣно быть Президентомъ Московской Медикохирургической Академіи.

— До свѣдѣнія Г. Министра Финансовъ дошло, что будто бы нѣкоторыми лицами, производящими торговлю и имѣющими право обязываться векселями, употребляютъ, вмѣсто векселей, просто бланки, т. е. на обыкновенной вексельной бумагѣ по суммѣ долга, векселедатель дѣлаетъ свою подпись, и что такой бланкъ, въ нѣкоторыхъ только неизбѣжныхъ случаяхъ, обращается въ настоящій вексель, написанный самимъ заимодавцемъ, а до того, оставался бланкомъ, замѣняетъ векселедатель нѣсколько векселей, и не для одного лица, а для многихъ, притомъ на неограниченное время. Въ предупрежденіе, чтобы дѣйствительно не вкралось такое зло, могущее нанести казнѣ весьма значительный ущербъ въ доходѣ за вексельную бумагу, онъ, Г. Министръ Финансовъ, изъясняя мнѣніе свое, представилъ оное на благоусмотрѣніе Правительствующаго Сената. — Признавая, согласно съ мнѣніемъ Г. Министра Финансовъ, что объясняемая имъ выдача лицами, обязывающимися векселями, вмѣсто векселей, просто бланковъ на обыкновенной вексельной бумагѣ, можетъ наносить значительный ущербъ казенному интересу, Правительствующій Сенатъ положилъ: въ отклоненіе этого на будущее время, строжайше подтвердить повсемѣ-

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, dnia 12-go Marca.

Najwyższy RESKRYPT.

Do P. Wojennego Orenburskiego Gubernatora i Dowódcy Oddzielnego Orenburskiego Korpusu, Jenerał-Adjutanta *Perowskiego*.

Bazyli Alexiejewicz! Minister Woyny złożył Mi doniesienie wasze o wyprawie, przedsięwziętej z waszego rozporządzenia przeciwko Turkmenom i Adajewcom, mieszkającym na wschodnim brzegu Kaspijskiego morza, w pobliżu Mangiszłaka, w celu ukarania ich za rozboje i rabunki, popełnione w ciągu roku przeszłego, na wodach Kaspijskich i w samych uściach Wołgi i Uralu. Ze szczególnem zadowoleniem przekonałem się z tego doniesienia, o świetnym skutku tej wyprawy, która posłuży do zabezpieczenia naszych rybaków na Kaspijskim morzu i przedsięwzięć handlowych, posuwanych w głąb stepów, i nader Mi jest przyjemnie wynurzyć wam zupełną Moją wdzięczność za ten nowy dowód niezmordowanej gorliwości waszej o dobro i pożytek powierzonego wam kraju, tudzież za doskonałość i dzielność środków, tym końcen przez was przedsiębranych.

Zostaję ku wam nazawsze przychylnym.

Na autentyku Własną Jego Cesarskiej Mości ręką podpisano:

St. Petersburg.

1-go Marca 1837 roku.

НИКОЛАЙ.

— Vice-Prezydentowi byłego Moskiewskiego Oddziału St. Petersburgskiej Medyko-Chirurgicznej Akademii, Rzeczywistemu Radzcy Stanu, Doktorowi Medycyny i Chirurgii *Fischerowi*, Najłaskawiej rozkazano być Prezydentem Moskiewskiej Medyko-Chirurgicznej Akademii.

— Doszło do wiadomości P. Ministra Skarbu, iż jakoby niektóre osoby, prowadzące handel i mające prawo zobowiązania się wexlami, używają prosto zamiast wexłów blankiety, to jest: na zwyczajnym wexlowym papierze podług summy długu, podpisuje się dawca wexlu, i że taki blankiet w pewnych tylko koniecznych zdarzeniach, zamieniony bywa na wexel rzeczywisty, przez samego wierzyciela napisany; do tego zaś czasu pozostając przy blankiecie, wydaje wexłodawcy kilka wexłów, i nie dla jednej osoby, ale dla wielu, a przytém na czas nieograniczony. Dla zapobieżenia, ażeby rzeczywistość nie wkradła się takie złe, mogące czynić skarbowi bardzo znaczny uszczerbek w dochodzie za papier wexlowy, tenże P. Minister Skarbu, wyrażając swoje opinie, przedstawił ją do uwagi Rządzącego Senatowi. — Uznając zgodnie z opinią P. Ministra Skarbu, że opisane przezeń wydawanie przez osoby, wexlami zobowiązujące się, zamiast wexłów, prosto blankietów na zwyczajnym wexlowym papierze, może czynić znaczny uszczerbek interessowi skarbu, Rządzący Senat postanowił: dla uchylenia tego na czas przyszły, zalecić najściślejsze wszędzie zachowywanie, iżby, tak w napisaniu, jako i w przelewaniu przez osoby stanu handlowego wexłów, wypelniane były ustanowione w tej rzeczy

стно о наблюдении, чтобы, какъ въ написаніи, такъ и передать лицами торговаго сословія векселей, исполнялись въ точности постановленныя на сей предметъ въ законахъ правила; если же и засимъ усмотрѣно будетъ употребленіе вмѣсто векселей однихъ только на вексельной бумагѣ бланковъ, то обличенныхъ въ томъ подвергать ответственности по законамъ. (Оп. Пр. С. 24 Февраля 1837 г.) (С. Л.)

— Государственный Советъ, въ Департаментъ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ переданное по Высочайшему повелѣнію изъ Комитета Министровъ представленіе Министра Народнаго Просвѣщенія по вопросу о чинопроизводствѣ Медиковъ, поступающихъ на службу въ постороннія должности, *мнѣніемъ положило* постановить по сему предмету слѣдующія правила: 1.) Медицинскіе, Фармацевтическіе и Ветеринарные чины, каковыя суть: Докторы Медицины и Хирургіи, Докторы Медицины, Медикохирурги, Лекарѣ, Аптекари и Ветеринарные врачи всѣхъ трехъ Отдѣленій, вступившіе по какому бы то ни было вѣдомству въ должность, не требующую тѣхъ познаній, по которымъ присвоена имъ ученая ихъ степень, если чинъ, сей степени соответствующій, во время службы ихъ по врачебной части не былъ еще имъ объявленъ, лишаются всѣхъ преимуществъ, съ сею степенью соединенныхъ, и принимаются въ общую Гражданскую службу по постановленіямъ того вѣдомства, въ которое они вступили, какъ Студенты Университета, никакой ученой степени неимѣющіе. Если же они оставить часть свою и перейдутъ къ другимъ служебнымъ занятіямъ по объявленіи уже имъ чина, ученой ихъ степени присвоеннаго: то они принимаются симъ самымъ чиномъ, со старшинствомъ со времени утвержденія въ ономъ. Дальнѣйшее производство сего рода лицъ опредѣляется общими, по гражданской службѣ существующими правилами. 2.) Низшіе врачебные чины, каковы суть: Подлекари, Провизоры, Гезелі, Ветеринарные помощники и Ветеринарные воспитанники 2-го разряда, оставившіе званіе свое, не приобретя еще класса чина, принимаются въ Гражданскую службу какъ канцелярскіе служители, соотвѣтственно своему происхожденію, а если чинъ имъ уже объявленъ, то они принимаются симъ самымъ чиномъ; къ дальнѣйшему же производству, во всякомъ случаѣ, удостоиваются какъ чиновники 3-го разряда, т. е. неимѣющіе аттестатовъ никакихъ учебныхъ заведеній. На подлинномъ собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „*Быть по сему.*“ Въ С. Петербургѣ, 21 Января 1837 года. (Опуб. Правитель. Сенатомъ 15 Февраля 1837 года.) (С. В.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

А в с т р і я.

Вѣна, 8-го Марта.

Нѣсколько дней носится здѣсь слухъ, что Принцъ *Албрехтъ*, старшій сынъ Эрцъ-Герцога *Карла*, сочетается бракомъ съ сестрою Неаполитанскаго Короля.

— Правительство намѣрено сократить срокъ юенной службы вмѣсто 14 на 10 лѣтъ.

— Извѣстіе о кончинѣ начальника разбойнической шайки, *Собрія*, неподтверждается; оно произошло отъ того, что одинъ изъ его товарищей, когда брали его въ полонъ, лишилъ себя жизни выстрѣломъ изъ пистолета, но такъ какъ на немъ было тонкое платье и тонкое бѣлье, то съ начала думали, что это былъ самъ *Собрій*.

— Принцъ *Ваза* отвергъ публично мнѣніе, что покойный Король *Густавъ IV* получалъ пансіонъ изъ Швеціи. Въ нѣкоторыхъ Историческихъ сочиненіяхъ неосновательно думали, что Шведскіе Штаты назначили ему въ годъ 60,000 талер.

— Аптекарь въ Мельсѣ, Францъ Ксаверій *Линде*, изобрѣлъ масло на дерево, которое предохраняетъ его отъ гнилости, поврежденія и отъ червей, преимущественно же отъ огня. Опытами доказано, что покрытыя этимъ составомъ двери, окна, лѣстницы, балки, кровли и стропилы, вовсе незажигались, а при сильнѣйшемъ пламени противились ему весьма долго, а потому, въ случаѣ когда замедлять явиться пожарные, дѣйствія этого состава весьма благотворны. Правительство дало Г. *Линде* пятилѣтнюю привилегію на это изобрѣтеніе. (С. С.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 10-го Марта.

Нѣсколько тому дней, распространился въ столицѣ слухъ, что Герцогъ *Орлеанскій* приметъ команду надъ національною Парижскою гвардіею, вмѣсто Маршала *Лобо*.

— *Memorial des Pyrenées*, по случаю возобновленнаго недавно запрещенія перевозки продовольствія чрезъ Пиринейскую границу, выражается такимъ

въ правахъ правдѣ; jeżeli zaś i potem zostanie dostrzeżone używanie zamiast wexlów samych tylko na wexlowym papierze blankietów, tedy wykraczający przeciw temu postanowieniu, ulegać mają odpowiedzialności podług praw. (Op. p. Rz. S. 24 Lut. 1837 roku.) (P. P.)

— Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Poszechném Zebraniu, po roztrząśnieniu przesłanego z Komitetu PP. Ministrów, za Najwyższym rozkazem przedstawienia Ministra Narodowego Oświecenia w przedmiocie wątpliwości o rangach Medyków, wchodzących do służby i zajmujących posady obce swemu stanowi, *przez opinią zamierzyła*: postanowić w tym przedmiocie prawidła następnie: 1) Urzędnicy Medyczni, Farmaceutyczni i Weterynaryjni, jako to: Doktorowie Medycyny i Chirurgii, Doktorowie Medycyny, Medyko-Chirurgowie, Lekarze, Aptekarze i Wykazy, — rze wszystkich trzech Oddziałów, którzy w jakiej kolwiek wiedzy zajęli posady, nie wymagające nauki, za jaką dany im był stopień uczony, jeżeli ranga temu stopniowi odpowiednia, podczas ich służby w wydziale lekarskim, nie była im jeszcze objawiona, tracą wszelkie prerogatywy z tym stopniem połączone i przyymują się do ogólnej służby cywilnej, podług ustaw tego wydziału, do którego wchodzi, jako studenci uniwersyteccy, żadnego uczonego stopnia nie mający. Jeśli zaś stan swój opuszczają i do innych służbowych obowiązków przeydą już po objawieniu im rangi, uczonemu ich stopniowi właściwej, wtedy przyjmowani bydl mają w takiejże randze ze starszeństwem, od czasu zatwierdzenia w tej randze. Dalsze podnoszenie tego stanu urzędników następuje podług ogólnych co do służby cywilnej istnjących prawideł. 2) Niżsi Medyczni urzędnicy, jakoto: Podlekarze, Prowizorowie, Gezele, Pomocnicy i uczniowie Weterynaryjni 2-go rzędu, którzy stan swój opuścili, nie otrzymawszy jeszcze rangi klasycznej, przyjmowani bydl mają do służby cywilnej, jako kancelaryjni służący, stosownie do swego pochodzenia; jeżeli zaś ranga była im objawiona, tedy przyymują się w tejże randze; do dalszego zaś podnoszenia we wszelkim razie uważają się jako urzędnicy 3-go rzędu, to jest: jako nie mający attestatów od żadnych uczonych zakładów. Na autentyku Własną Jego Cesarskiej Mości ręką napisano: „*Ma być podług tego.*“ W St. Petersburgu 21 Stycznia 1837 roku. (Opublikowano przez Rz. Senat 15 Lutego 1837 roku.) (G. S.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

A u s t r y a.

Wiedeń, dnia 8 Marca.

Od dni kilku obiega tu pogłoska, że Xiążę *Albrecht*, najstarszy syn Arcy-Xięcia *Karola*, zaślubi siostrę Króla Neapolitańskiego.

— Zamiarem jest Rządu zmniejszyć lata służby woj-skowej z 14 na 10 lat.

— Wiadomość o śmierci przywódcy bandy łotrowskiej *Sobrego*, nie potwierdza się; poszła ona ztąd, że jeden z towarzyszy jego, w chwili ujęcia, odebrał sobie życie wystrzałem z pistoletu, a że był ubrany w cienką odzież i cienką bieliznę, rozumiano z początku, że to jest sam *Sobry*.

— Xiążę *Waza* zaprzeczył publicznie, że jakoby zmarły Król *Gustaw IV*, pobierał pensję ze Szwecyi. Mylnie było twierdzenie w niektórych pismach historycznych, że Stany Szwedzkie wyznaczyły mu rocznie 60,000 talarów.

— Aptekarz w Mels, Franciszek Xawery *Linde*, wynalazł pokost zabezpieczający, drzewo od zgnilizny, próchnienia i od robaków, a nadewszystko przeciwko skutkom ognia. Z czynionych doświadczeń przekonano się, że obciążone tym pokostem drzwi, okna, schody, belki, dachy i więzania dachowe, nie zapalały się wcale, a przy gwałtowniejszych płomieniach, opierały się im nadzwyczaj długo, przez co w opóźnionym np. ratunku przy pożarach, wielkie wynika dobrodzieństwo. Rząd dał Panu *Linde* pięciolletni przywilej na ten wynalazek. (G. C.)

F r a n c y a.

Paryż, dnia 10-go Marca.

Kilka dni temu rozeszła się po stolicy wiadomość, że Xiążę *Orleans* obeymie dowództwo gwardyi narodowej paryzkiej, na miejscu Marszałka *Lobau*.

— *Mémorial des Pyrenées* w następujący sposób wyraża się z powodu ponowionego nie dawno zakazu przewożenia żywności przez Pirenejską granicę: „Wiemy

образомъ: „Мы знаемъ отъ самыхъ вѣрныхъ людей, что Карлистское войско снабжено пищею къ наступающей уборкѣ, во всякомъ же случаѣ, кто нибудь доставить имъ то, что намъ запрещено доставлять. Доказано, что нѣсколько дней предъ симъ корабль подъ Американскимъ флагомъ, доставилъ Карлистамъ запасъ табаку, и что тотъ же самый корабль отплылъ съ порученіемъ доставить соль. Основательныя причины заставляютъ думать, что это былъ Англійскій корабль; и такъ ежели Англичане доставляютъ Карлистамъ табакъ и соль, почему же въ случаѣ надобности не доставлять имъ всякихъ състныхъ припасовъ?“ — Въ Палатѣ Депутатовъ Г. *Дугабэ* жаловался на это запрещеніе, приносящее Карлистамъ мало потери, и которое дѣлаетъ большій вредъ для торговли жителей въ пограничныхъ департаментахъ. Въ такомъ же смыслѣ изъяснялся Г. *Могенз*.

— Г. Беніаминъ *Делессертъ*, почетный членъ Французской Академіи, получилъ недавно отъ своихъ корреспондентовъ изъ Буэнос-Айреса письмо отъ Г. *Бонплана*, о которомъ въ теченіе многихъ лѣтъ не было никакого извѣстія; это письмо писано отъ 14-го ч. Іюля прош. г. изъ Санъ-Боржіа надъ рѣкою Урагуи, въ Бразилійской провинціи Рио-Гранде. Г. *Бонпланъ* занимался безпрестанно своими учеными трудами; онъ пріучился тамъ, какъ говорить, жить въ допотопныхъ лѣсахъ, надъ берегами большихъ ручьевъ, гдѣ постоянно былъ здоровъ, и былъ уже намѣренъ послать свои коллекціи въ Буэнос-Айресъ, для пересылки оттуда въ Парижъ. (G. C.)

11-го Марта.

Тайный Совѣтникъ Посольства *Эртлингъ*, вчера въ приватной аудіенціи, поднесъ Королю, свою новую вѣрующую грамоту, какъ Резидентъ Министръ, Его Кор. Высочества нынѣ владѣтельнаго Герцога *Мекленбургъ-Шверинскаго*.

— Министерскіе журналы подтверждаютъ извѣстіе о предстоящемъ путешествіи Королевскихъ сыновей въ Англію.

— Во вчерашнемъ засѣданіи Палаты Депутатовъ, въ которомъ участвовали всѣ Министры кромѣ Г-на *Гаспарена*, Г. *Лапланъ* представилъ рапортъ комиссіи о проектѣ закона относительно приданого для Белгійской Королевы. Послѣ бесполезныхъ прѣвій, продолжавшихся болѣе часа, приступлено напоследокъ къ обыкновенному порядку.

— Удалившіеся изъ Парижа члены Палаты Перовъ получили приглашеніе, пріѣзжать въ столицу для участванія въ производствѣ процесса по дѣлу *Менье*.

— *Gazette de France* содержитъ протестъ Парижскаго Архіепископа, противу предложеннаго закона Палатъ, который опредѣляетъ, что площадь, гдѣ прежде стоялъ Архіепископскій дворецъ, должна отойти къ городу Парижу, и тамъ будетъ устроена публичная прогулка. Архіепископскій капитулъ въ столицѣ присоединился къ сему протесту.

— Г. *Прадтъ*, который хотя имѣетъ 75 лѣтъ, впрочемъ былъ здоровъ, третьяго дня внезапно пораженъ былъ апоплексическимъ ударомъ. Весь правый бокъ поврежденъ, и лекаря не надѣются чтобы онъ остался живъ.

— Г. *Дюмонъ д'Юрвилъ* по порученію Правительства съ новою экспедиціею совершить путешествіе кругомъ свѣта.

12-го Марта.

Вчера принималъ Король Г-на *Дюпеня* старшаго, Г-на *Карла Дюпеня* и Барона *Мортье*, и потомъ занимался съ Министромъ Народнаго Просвѣщенія и Графомъ *Монталиве*.

— Газета *Quotidienne* вчера на почтѣ и въ редакціи задержана по причинѣ статьи о протестѣ *Офицеровъ 62 полка*.

— Жур. *Paix* сообщаетъ: „Письма изъ Байонны увѣдомляютъ, что Генераль *Эвансъ*, утомленный бездѣйствіемъ *Эспартеры*, рѣшился поступать самовольно, и немедленно начать свои дѣйствія.“

— *Phare* пишетъ изъ Портъ-Вандра, что путешественники прибывшіе изъ Барселлоны, рассказывали, будто въ семъ городѣ опять опасались республиканскаго движенія, и что посему Италіянскіе политическіе выходцы, заключены въ цитадели.

— Сегодня по полудни получена телеграфическая депеша изъ Байонны отъ сегоднешняго числа, которая завтра напечатана будетъ въ *Монитерѣ*. Она слѣдующаго содержанія: „10-го ч. утромъ Генераль *Эвансъ* выступилъ противу непріятеля, кажется, что онъ хотѣлъ прорѣзать средину его, и стать между Астигаррагою и Оярсуномъ. 10-го ч. вечеромъ перестрѣлка все еще продолжалась и на границѣ полагали, что Англійская колонна вступила уже въ Астигаррага. О *Эспартерѣ* и *Сарсфилдѣ* ничего не говорили.“

зъ наилучшаго źródła, że armia karolistowska jest zaopatrzona w żywność do następnego żniwa, w każdym zaś razie, będzie kto inny dostarczał tego, co nam dostarczać zabroniono. Dowiedzioną jest rzeczą, że przed kilką dniami okręt pod banderą amerykańską dostawił Karolistom zapas tytoniu, i że tenże sam okręt odpłynął z poleceniem przywiezienia soli. Są także mocne do wierzenia powody, że to był okręt angielski; jeżeli więc Anglicy dostarczają Karolistom tytoniu i soli, czyżli w razie potrzeby, nie dostawią im wszelkich artykułów żywności? — W Izbie Deputowanych uważał się mocno P. *Dugabé* na ten zakaz, przynoszący Karolistom małą szkodę, a zadający wielki cios handlowi mieszkańców w departamentach pogranicznych. W podobnejże myśli wyrażał się P. *Mauguin*.

— P. Benjamin *Delessert*, Członek honorowy Akademii Francuskiej, otrzymał nie dawno przez swoich korespondentów z Buenos-Ayres list od Pana *Bompland*, o którym od lat kilku nie miano żadnej wiadomości; list ten jest datowany d. 14 Lipca z. r. z San Borgia nad rzeką Uruguay, w Brazylijskiej prowincji Rio-Grande. Pan *Bompland* zajmował się ciągle swemi pracami naukowemi; przyzwyczaił się on tam, jak powiada, żyć w przedpotopowych lasach, nad brzegami wielkich strumieni, gdzie stale używał dobrego zdrowia i był już blizkim posłania swoich zbiorów do Buenos-Ayres, aby ztamtąd dostały się do Paryża. (G. C.)

Dnia 11.

Radzca Tayny poselstwa *von Oerthling*, wczora na prywatney audyencyi złożył Królowi nowy swój list wierzytelny, jako Minister-Rezydent Panującego teraz Wielkiego Xięcia *Meklenburg-Szweryńskiego*.

— Dzienniki ministeryalne potwierdzają wiadomość o mającej nastąpić podróży synów Królewskich do Anglii.

— Na wczorayszém posiedzeniu Izby Deputowanych, na którém znajdowali się wszyscy Ministrowie, oprócz P. *Gasparin*, wniósł natychmiast P. *Laplagne* rapport komisseyi o projekcie do prawa względem wiana dla Królowey Belgów. Po bezskutecznych w tej rzeczy rozprawach, trwających więcey godziny, naostatek przystąpiono do porządku dziennego.

— Nieobecni w Paryżu Członkowie Izby Parów otrzymali wezwania znajdowania się w stolicy, dla mienia udziału w śledztwie processu *Meuniego*.

— *Gazette de France* zawiera protestacyą Arcybiskupa Paryżskiego przeciwko wniesionego na Izbę prawa, które stanowi, że plac, gdzie stał dawniey pałac Arcybiskupi, ma być ustąpiony miastu Paryżowi, na zrobienie publiczney przechadzki. Kapituła Arcybiskupia przyłączyła się do tej protestacyi.

— X. *Pradt*, który, chociaż mając lat 75 wieku, cieszył się jednak bardzo dobrém zdrowiem, wczora nagle dotknięty został paraliżem. Cała prawa strona jest sparaliżowaną, a lekarze mało pokładają nadziei w utrzymaniu go przy życiu.

— P. *Dumont d'Urville* z polecenia Rządu na czele nowej wyprawy, przedsięwzięcie podróż naokoło świata.

Dnia 12.

Wczora przyymował Król P. *Dupin*, starszego, P. *Karola Dupin* i Barona *Mortier*, a potem pracował z Ministrem oświecenia publicznego i Hrabią *Montalivet*.

— *Quotidienne* wczora na pocztę i w ekspedycyi została skonfiskowana, z przyczyny artykułu o protestacyi oficerów 62-go pólku.

— W *Paix* czytamy: „Listy z Bayonny donoszą, że Jenerał *Evans* sprzykrzywszy nieczynność *Espartery*, umyślił oddzielnie postępować i niezwłocznie rozpocząć swe dźiałania.“

— *Phare* donosi z Port-Vendres, że podróżni, przybywający z Barcelloны opowiadali, że w tém mieście znowu się lekano republikańskich poruszeń, i że dla tego włoscy wychodnie polityczni, osadzeni zostali w więzieniu cytaelli.

— Dzisiaj po południu otrzymano tu depeszę telegraficzną z Bayonny, daty dnia dzisiejszego, która się jutro ukaże w *Monitorze*. Jest ona następującego brzmienia: „Dnia 10 rano, Jenerał *Evans* uczynił poruszenia przeciwko nieprzyjacielowi; zdaje się, iż chce przerznąć jego szrodek i stanąć między Astigarraga a Oyarzun. Dnia 10 wieczorem ogień trwał jeszcze ciągle, a na granicach rozumiano, że kolumna Angielska wtargnęła już do Astigarraga. O *Esparterze* i *Saarsfield* nie było żadney mowy.“

14-го Марта.

Вчера председательствовалъ Король въ Министерскомъ Совѣтѣ, и занимался потомъ съ Графомъ *Монталиве*.

— Одинъ Министерскій журналъ содержитъ слѣдующее: „Если можно вѣрить донесеніямъ, въ истинѣ коихъ мы не имѣемъ причины сомнѣваться, то Правительство строго наблюдаетъ за поведеніемъ нѣкоторыхъ особъ, которые со времени Іюльской революціи, обнаружили пагубное вліяніе на междоусобную войну. Эти люди со времени смерти *Карла X* и совершенно особеннымъ образомъ въ нынѣшнее время стараются опять оживить погаснѣвшій фанатизмъ народа, который отъ него столько претерпѣлъ бѣдствій.“ — *Courrier français* въ семь извѣстій Министерскаго журнала, не замѣчаетъ ничего болѣе какъ уловку, чтобы склонить Палату къ отпущенію суммы на тайные расходы.

— *Г. Прадъ*, прежній Архіепископъ Мехельнскій, сегодня по утру скончался.

— Пишутъ изъ Тулона отъ 9-го ч.: „Пароходъ изъ Алжира еще не прибылъ, однако другимъ путемъ получено извѣстіе, что переговоры съ *Абдель-Кадеромъ* на счетъ мирнаго договора, прерваны. Вооруженія для экспедиціи въ Константиноу производятся съ болѣею дѣятельностію. Пароходъ *Castor* отплылъ въ Марсель для взятія тамъ Генераловъ *Дамремонъ* и *Перрего*. Генераль *Бюжо* вѣроятно приплыветъ сюда.“

— Сегодняшній *Мониторъ* содержитъ (вчера сообщенную) телеграфическую депешу изъ Байонны отъ 12-го ч., и кромѣ сего еще слѣдующую депешу изъ Бордо тогожъ числа: „Третьяго дня (10 ч.), въ 10 часовъ утра, Генераль *Эвансъ* завладѣлъ возвышенностями Гальца, между Астигаррагою и Толозою. Онъ соорудилъ батарею, когда вытѣснилъ непріятеля изъ его первой позиціи. *Саарсфилдъ* третьяго дня утромъ также двинулся впередъ. На счетъ *Эспартеры* на границахъ ничего не знали.“

— На сегодняшней биржѣ, въ слѣдствіе опубликованныхъ телеграфическихъ депешъ, Испанскія ассигнаціи возвысились на 28½ но послѣ биржи опять понизились на 27½, ¼, ибо распространился слухъ, что *Эспартеро* подастъ въ отставку. (*A.P.S.Z.*)

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 11-го Марта.

Въ Среда Король имѣлъ приемъ въ Сень-Джемскомъ Дворцѣ, при которомъ Его Величеству поднесены многіе адреса и прошенія въ пользу Ирландской Муниципальной реформы, объ удовлетворительномъ окончаніи дѣла о тамошней десятинѣ, въ пользу и противъ новаго Англійскаго закона о бѣдныхъ, объ удержаніи церковной дани, и о ненарушимости господствующей церкви.

— Между студентами Шотландскихъ Университетовъ, кажется все болѣе и болѣе распространяется консервативный образъ мыслей. Какъ недавно Сиръ Робертъ *Пилъ* избранъ Лордомъ Ректоромъ Глазговскаго Университета, такъ теперь Лордъ *Линдеуртъ* въ ту же должность поступилъ въ Эбердинъ и одержалъ верхъ надъ двумя кандидатами партіи Виговъ, *Д-торомъ Аберкроубе*, прежнимъ Ректоромъ и Сиромъ *Давидомъ Брейстеромъ*.

— Жители Шотландскаго острова Штейе при недостаткѣ отопленія, при постоянныхъ буряхъ съ снѣгомъ и морозахъ находятся въ бѣдственномъ состояніи и не имѣютъ никакого продовольствія, чему не было примѣра въ Британской исторіи. Такъ какъ у нихъ запасъ турфа отъ дурной погоды совершенно истребленъ, то они принуждены свои бѣдныя хижины изъ турфа употребить на отопленіе. Они бросаютъ жребій, чей домъ прежде жечь и также назначаютъ по жребію, кому принять къ себѣ семейство лишившееся хижины. И такъ, удаленные отъ всего остальнаго міра, они сидятъ при бѣдномъ, едва поддерживаемомъ огнѣ, и вмѣсто прежняго изобилія для поддержанія своей жизни, довольствуются только горстью овсяной муки и нѣсколькими картофлями.

— До сихъ поръ все еще отправляютъ въ значительномъ количествѣ оружіе и аммуницію къ сѣвернымъ берегамъ Испаніи. Теперь пароходъ *Messenger* отправляютъ туда съ 10,000 ружьевъ. Также столичный гарнизонъ въ Пассажи морской Британскій баталіонъ безпрестанно пополняютъ нижними чинами и офицерами.

— Блокировка гавани Новой Гранады Британскими военными кораблями, подтверждается. Думаютъ, что Колумбійцы прежде нежели выдадутъ Консула и требуемое удовлетвореніе, постараются отразить силу силою.

— Такъ какъ теперь ткачи шелка терпятъ нужду, то Королева заказала для себя двѣнадцать шелко-

Дня 14.

Вчера рано Крѣлъ przewodniczył на Radzie Ministrów i pracował potem z Hrabią *Montalivet*.

— Jeden z dzienników ministerjalnych zawiera, co następuje: „Jeśli możemy wierzyć doniesieniom, o prawdziwości których wątpić nie mamy przyczyny, Rząd musi mieć ścisłą baczność na poruszenia niektórych osób, które od rewolucyi Lipcowey nieszczęśny wpływ wywarły na wojnę domową. Osoby te, od śmierci *Karola X*, szczególniejszym sposobem usiłują w tym momencie ożywić zgasły fanatyzm ludu, który przezeń tak wiele ponosił nieszczęścia.“ — *Courrier français* w tém wyrażeniu dziennika ministerjalnego postrzeża, tylko fortel, ażeby spowodować Izbę do przyzwolenia summy na tajne wydatki.

— *X. Pradt*, dawniejszy Arcybiskup Mechliński, umarł dzisiaj rano.

— Donoszą z Tulonu pod d. 9: „Statek parowy z Algieru jeszcze nie przybył, inną jednak drogą dowiedujemy się, że układy z *Abdel-Kaderem* względem traktatu pokoju, przerwane. Uzbrojenia do wyprawy Konstantyniskiej odbywają się z wielką czynnością. Statek parowy *Castor* odpłynął do Marsylii dla zabrania tam Jenerałów *Damremont* i *Perregaux*. Jenerał *Bugeaud* zapewne tu przypływie.“

— Dzisiejszy *Monitor* zawiera (wczora udzieloną) depeszę telegraficzną z Bayonny pod d. 12, i oprócz tego jeszcze następującą depeszę z Bordeaux tegoż dnia: „Zawczora (d. 10) o godzinie 10 rano, Jenerał *Evans* zajął wzgórze Galzao, między Astigarraga a Tolozą. Urządził on baterią, gdy nieprzyjaciół został wypędzony z pierwszej swej pozycyi. *Saarsfield* zawczora rano również uczynił poruszenie na przód. O *Espartero* na granicach nic jeszcze nie wiadziiano.“

— Na dzisiejszej giełdzie, skutkiem ogłoszonych przez Rząd depeszy telegraficznych, papiery hiszpańskie podniosły się na 28½, lecz po giełdzie znowu spadły na 27½, ¼, gdyż rozbiegła się pogłoska, że *Espartero* podał się do uwolnienia. (*A.P.S.Z.*)

BRYTANIA WIELKA I IRLANDYA.

Londyn, dnia 11-go Marca.

We środę Król dawał pokoje w pałacu St. James, na których podane były J. Kr. Mości, adressa i petycje na rzecz Irlandzkiej reformy municypalnej i zaspakajającego ukończenia sprawy o dziesięcinach, za i przeciwko nowego prawa Angielskiego o ubogich, za utrzymaniem podatków kościelnych i o nietykalności panującego kościoła.

— Pomiedzy studentami Szkockich Uniwersytetów, zdaje się, iż coraz więcey rozszerza się konserwatystowski sposób myślenia. Jak przed niedawnym czasem Sir R. *Peel* obrany został na Lorda Rektora Glasgowskiego Uniwersytetu, tak teraz Lord *Lyndhurst* został obrany na też godność w Aberdeen i odniósł zwycięstwo nad dwoma kandydatami partyi Whigów, Dr. *Abercrombie*, dotychczasowym Rektorem i Sir Dawidem *Brewster*.

— Mieszkańcy wyspy Szkockiej Stye, przez całkowity niedostatek opału przy ciągłych zawiejach i mrozie, znajdując się w stanie nędzy i w takim są niedostatku wszystkich potrzeb, jakiego niema przykładu w Historji narodu Angielskiego. Ponieważ zapasy torfu przez złą pogodę całkiem są zniszczone, mieszkańcy więc są w konieczności nędzne swe torfowe chałupy obracać na opał. Losują oni, który dom pierwsi ma bydź spalony, i również rzucają losy, kto z nich ma przyjąć familią pozbawioną mieszkania. Tak siedzą oni oddzieleni od reszty świata przy zaledwo utrzymywanym ogniu, i zamiast obfitego pokarmu, kontentują się trochę mąki owsianej i kilką kartoflami.

— Nie przestają ztąd posyłać ciągle znaczney ilości broni i ammunicyi ku brzegom północnym Hiszpanii. Teraz wysłano tam parochod *Messenger* z 10,000 karabinów. Takż stojący w Passażu na załodze batalion angielskich morskich żołnierzy, otrzymuje ciągle posiłki w ludziach i oficerach.

— Blokada portu Nowej Granady przez wojenne okręty angielskie potwierdza się. Rozumieją, że Kolumbiyczykowie pierwsi, aniżeli uwolnią Konsula i zadość uczynią żądanemu wynagrodzeniu, będą się starali się odeprzeć siłą.

— Ponieważ w tym momencie, wielka panuje nędza pomiędzy tkaczami wyrobów jedwabnych, Królowa

выхъ платьевъ, и изъяснила надежду, что ея соотечественницы чувствуй тоже состраданіе послѣдуютъ ей примѣру.

— Дублинскій *Freeman Journal* утверждаетъ, что оранжистское общество продолжается подъ названіемъ *Пурпурнаго ордена* и сообщаетъ пригласительный циркуляръ сего ордена, коимъ къ 22 ч. назначается капитулъ.

— Графъ *Спансеръ* подарилъ для Королевскаго парка, 743 штукъ отборной дичины.

— Престарѣлый Русской Графъ *Румянцовъ* по истеченіи 50 лѣтъ опять посѣтилъ Лондонъ. Что онъ имѣетъ дипломатическое порученіе къ здѣшнему двору, какъ уведомили нѣкоторые журналы, по другимъ объявлено теперь вовсе невѣроятнымъ.

— Г. *Муррай* недавно въ чтеніи своемъ о химіи, доказалъ, что, если льняное масло находится въ соприкосновеніи съ хлопчатой бумагою, то произойдетъ пожаръ.

15-го Марта.

Саксонскій Посланникъ, Баронъ *Герсдорфъ* отправился отсюда въ Субботу въ Виндзоръ, и имѣлъ тамъ у Короля аудіенцію; онъ еще находится у Ихъ Величествъ.

— Герцогиня *Кентская* и многія другія придворныя дамы посѣдовали примѣру Королевы и равно сдѣлали заказы у Лондонскихъ шелковыхъ ткачей, чтобы доставить имъ пособіе.

— Князь и Княгиня *Полиньякъ* посѣтили въ Субботу Лорда и Леди *Голландъ*.

— Герцогъ *Палмелла* съ обоими своими сыновьями, теперь путешествуетъ по Англійскимъ мануфактурнымъ округамъ.

— Здѣсь во многихъ домахъ уничтожены уже печныя трубы, и полагаютъ, что это вездѣ будетъ сдѣлано, что, по причинѣ установленныхъ съ нихъ податей, причинитъ вредъ Государственнымъ доходамъ. Теперь пользуются изобрѣтеніемъ, посредствомъ газа топить комнаты и варить кушанье.

— На вчерашней биржѣ распространился здѣсь слухъ, что Правительство чрезвычайнымъ путемъ получило напослѣдокъ извѣстіе, что Карлисты близъ Ст. Себастьяна встрѣтили нападеніе Англо-Христианскаго войска подъ командою Генерала *Эванса*. Нельзя было найти, откуда произошелъ слухъ однако по сему Испанскія ассигнаціи нѣсколько возвысились. Кажется действительно получены письма Генерала *Эванса*, въ которыхъ онъ уведомляетъ, что тотчасъ начнетъ свои дѣйствія, какъ только состояніе земли дозволитъ дѣйствовать его артиллеріи. (Что сей слухъ былъ неоснователенъ, показывается изъ сообщеннаго вчера нами письма изъ Парижа отъ 12-го ч., по коему *Эвансъ* дѣйствительно 10-го ч. опять открылъ свои дѣйствія.) (A.P.S.Z.)

И С П А Н І Я.

Мадридъ, 25-го Февраля.

Проектъ закона касательно отмены въ коренномъ уложеніи, напечатанъ. Знатнѣйшія въ немъ постановленія слѣдующія: Статья 13. Кортесы, состоятъ изъ двухъ законодательныхъ собраній равной власти, т. е. изъ Сената и конгресса депутатовъ. Ст. 15. Сенаторовъ назначаетъ Король изъ трехъ кандидатовъ назначенныхъ тѣми же избирателями, которые избираютъ депутатовъ къ Кортесамъ. Ст. 19. Сенаторское достоинство безвозмездно и пожизненно. Ст. 21. Каждая провинція избираетъ одного депутата, не менѣе какъ изъ 50,000 душъ.

— Въ послѣднемъ засѣданіи Кортесовъ такъ напали на *Мендизабала*, что онъ счелъ за нужное удалиться изъ залы. Когда выступилъ Г. *Калатрава*, вниманіе Кортесовъ обращено было на то, что Англія имѣетъ особенное довѣріе къ Г-ну *Мендизабалу* и считаетъ весьма важнымъ присутствіе его въ министерствѣ; Правительство почти ежедневно въ семь дѣлъ получаетъ несомнѣнные доказательства со стороны Ст. Джемскаго Кабинета; потому онъ увѣренъ, что выступленіе Г-на *Мендизабала*, могло бы лишить Испанію помощи, какую нынѣ получаетъ она изъ Англіи. (G. C.)

28-го Февраля.

Теперь дѣлается очевиднымъ, что предъ сраженіемъ при Буноль весь баталіонъ *Цеуты* перешелъ къ Карлистамъ, такъ что *Форкадель* командовалъ семью баталіонами пѣхоты и четырьмя эскадронами конницы, отборнымъ войскомъ, которое шутя бросилось въ огонь. На этихъ дняхъ могли убѣдиться, что не одни неопытные Герилласы сражались за *Донъ-Карлоса*. — Когда пришло сюда извѣстіе, о несчастномъ сраженіи при Буноль, національная гвардія воспротивилась приказанію, образовать изъ нея наблюдательный корпусъ, въ нѣкоторомъ разстояніи отъ столицы.

вѣге замѣтила дванадцать jedwabnych sukien dla siebie i oświadczyła nadzieję, iż jej spółziomki, czując tęż litość, naśladować będą jej przykładu.

— Дублинскій *Freeman Journal* utrzymuje, że związek oranżystowski, trwa pod nazwaniem *Orderu Purpurowego*, i udziela zapraszający okólnik tego orderu, przez któryznaczona kapituła na dzień 22 ter. m.

— Hrabia *Spencer* dźwował do Królewskiego parku 743 sztuk najwyborniejszey zwierzyny.

— Szędziwy Hrabia Rossyyski *Rumiancow* po pięćdziesięciu latach znowu przybył odwiedzić Londyn. Żeby on miał dyplomatyczne zlecenie do tuteyszego dworu, jak niektóre tuteysze doniosły dzienniki, ogłaszają to inne dzienniki całkiem za bezzasadne.

— P. *Murray* w mianych niedawno prelekcyach o Chemii, dowiodł, że gdy olej lniany w zetknięciu jest z bawełną, powstaje pożar.

Dnia 15.

Posel Saski, Baron *Gersdorff*, udał się w sobotę ztąd do Windsor i miał posłuchanie u Króla; znajduje się on jeszcze u Ich Kr. Mości.

— Xiężna *Kent* i wiele innych dam wyższych poszły za przykładem Królowey i również uczyniły zamówienia w Londyńskich tkaczów wyrobów jedwabnych, ażeby dopomóc im w niedostatku.

— Xiążę i Xiężna *Polignac* odwiedzili w sobotę Lorda i Lady *Holland*.

— Xiążę *Palmella* z obudwoma swemi synami, odbywa teraz podróż po angielskich rękodzielniczych okręgach.

— W wielu domach pokassowano już tu kominy, i rozumieją, iż to powszechnie uczynioném będzie, co, z przyczyny ustanowionego od nich podatku pociągnie wielki uszczerbek w dochodach kraju. Korzystają bowiem z wynalazku opalania mieszkań i gotowania pokarmow za pomocą gazu.

— Na wczorayszey giełdzie rozbiegła się tu pogłoska, że Rząd drogą nadzwyczajną otrzymał nakoniec wiadomość, iż Karoliści pod San Sebastian napadnieni zostali przez siły Anglo-Krystyniatskie pod dowództwem Jenerała *Evans*. Niemożna było dōysć źródła tej pogłoski, jednak papiery Hiszpańskie skutkiem tego nieco się podniosły. Zdaje się pewnem, iż otrzymano listy Jenerała *Evans*, w których on uwiadamia, że natychmiast rozpocznie swoje działania, jak tylko stan ziemi, dozwoli działać jego artylleryi. (Że pogłoska ta była bezzasadną, pokazuje się z udzielonego wczora przez nas listu z Paryża pod d. 12, podług którego Jenerał *Evans* niechybnie d. 10 rozpoczął na nowo działania.) (A.P.S.Z.)

H I S Z P A N I A.

Madryt, dnia 25-go Lutego.

Projekt do prawa względem zmiany w ustawie zasadniczey, został ogłoszony drukiem. Ważniejsze w nim postanowienia są następujące: Artykuł 13. Kortezy składają się z dwóch zgromadzeń prawodawczych równej władzy, to jest: z Senatu i z Kongresu deputowanych. Art. 15. Senatorów mianuje Król z potrójney listy kandydatów, obranych przez tych samych wyborców, którzy obierają deputowanych do kortezów. Art. 19. Godność Senatora jest bezpłatną i dożywotnią. Art. 21. Każda prowincya obiera jednego deputowanego, najmniej z 50,000 dusz.

— Na ostatniem posiedzeniu Kortezów, powstawano przeciw P. *Mendizabal* z taką gwałtownością, że uznał rzeczą naystawniejszą oddalić się z sali. Gdy wyszedł, Pan *Calatrava* zwrócił uwagę Kortezów, że Anglia ma szczególniejsze zaufanie w Panu *Mendizabal* i na obecności jego w Ministeryum wielką ważność zakłada; Rząd odbiera w tej mierze niemal codziennie niewątpliwe dowody ze strony gabinetu St. James; jest przeto przekonany, że usunięcie się P. *Mendizabal*, mogłoby pozbawić Hiszpanią pomocy, jaką dziś z Anglii otrzymuje. (G. C.)

Dnia 28-go Lutego.

Pokazuje się teraz, że przed bitwą pod Bunol, cały batalion Ceuta, przeszedł do Karolistów, tak że *Forcadell* dowodził siedmiu batalionami piechoty i czterema szwadronami jazdy, a w ogólności wyborowem wojskiem, które wesoło rzuciło się na ogień. W tym dniu można się było przeświadczyć, że to nie są niedoświadczeni geryllasowie walczący za *Don Carlosa*. — Gdy otrzymano tu wiadomość o nieszczęśliwym wypadku pod Bunol, wzbroniła się gwardya narodowa, przyprowadzić do skutku wydany jej rozkaz, ażeby w niejakiej odległości od stolicy, tworzyła korpus obserwacyyny.

— Говорятъ, что войска Королевы опять потерпѣли поражение въ Каталоніи. Колонна изъ 900 чел. прикрывавшая транспортъ 18 Февраля при Ларидѣ, между Церверою и Паноделлою встрѣтила нападеніе Карлистовъ подъ предводительствомъ *Тристани* и потеряла многихъ убитыми и ранеными. Это поражение приписываютъ измѣнѣ Полковника, командовавшаго войсками Королевы.

— Курьеръ изъ Валенціи сегодня не явился.

— По послѣднимъ извѣстіямъ изъ Санъ-Себастьяна помѣщеннымъ въ Англійскихъ газетахъ, силы подъ командою *Эванса* составляютъ почти 17,000 чел. и онъ можетъ сдѣлать нападеніе съ 14,000 чел. и 20 орудіями. Солдаты легіона, за разстрѣліаніе пленныхъ своихъ товарищей такъ огорчены противъ Карлистовъ, что согласились не дѣлать никакой пощады. *Донъ-Карлосъ* отдалъ приказъ, по которому жители взбунтованныхъ провинцій при приближеніи непріятеля должны оставить свои жилища. Кто не послушается, у того домъ будетъ сожженъ. (A.P.S.Z.)

Е Г И П Е Т Ъ.

Александрія, 29-го Января.

(Англійскій журналъ *Courrier*.) — Въ Июлѣ прошлаго года, Паша уплатилъ Портъ сумму 12 милліоновъ франковъ. Онъ теперь собирается отправить еще такую же сумму, чѣмъ онъ обнаруживаетъ привѣтливую готовность, и даже поспѣшность совершенно не согласныя съ непріязнью какая давно уже замѣтна была въ немъ прстиву Султана. Вся тайна подобнаго поступка, состоитъ въ томъ, что онъ напоследокъ, начинаетъ узнавать, что въ Египетѣ не существовала бы долго система, принятая со времени окончанія Сирійской войны, и что для утвержденія его могущества необходимо, непременно прекратить во чтобы то ни стоило, недоразумѣнія существующія между нимъ и Портою. Многие съ котораго времени и въ Султанѣ замѣчаютъ готовность къ такому миру; при томъ полагаютъ, что съ этою цѣлю проживаетъ здѣсь *Беликдиш-Эфендій*, и что наконецъ по этому же дѣлу пріѣдетъ сюда *Ибрагимъ-Паша*, котораго ежеминутно ожидаютъ; но это только догадки, ибо на вѣрное ничего о томъ нельзя сказать. Чтобы Паша стремился къ безусловной независимости, о томъ никто не думалъ. До конца жизни спокойно владѣть тѣмъ, что уже имѣетъ и потомъ доставить тѣ же выгоды своимъ потомкамъ по наслѣдству съ условіемъ, что пока правильно будетъ уплачиваема подать, никто не будетъ мѣшаться во внутреннее управленіе; вотъ кажется все, чего онъ искренно желаетъ, и можетъ себя почитать счастливымъ, если онъ только пріобрѣтетъ это на такихъ условіяхъ. Если онъ воспользуется благополучнымъ успѣхомъ въ своихъ намѣреніяхъ, тогда онъ безъ сомнѣнія немедленно уменьшитъ свои морскія и сухопутныя силы, и предастся прежнимъ спокойнымъ занятіямъ, и это доставитъ ему возможность облегчить народъ отъ всѣхъ притѣсненій, которыми онъ теперь столько обремененъ. Подобный конецъ столь долговременной борьбы, кажется въ нынѣшнихъ обстоятельствахъ, будетъ самымъ лучшимъ дѣломъ, какое онъ можетъ исполнить, особенно когда Англія и Франція почитаютъ приличнымъ по своей политикѣ, поддерживать существованіе и могущество Турціи, хотя онъ ошибаются, полагая, что это Государство можетъ усилиться, и быть доведено до прочныхъ усовершенствованій, до тѣхъ поръ, пока народъ находится подъ властію Турецкихъ Намѣстниковъ и Турецкихъ законовъ. (G.C.)

СѢВЕРО-АМЕРИКАНСКІЕ СОЕДИНЕННЫЕ ШТАТЫ.

Нью-Йоркъ, 17-го Января.

Ричардъ Уайтз, обвиненный въ сожженіи зданія палаты финансовъ въ 1834 г., послѣ продолжительныхъ прѣвій присяжныхъ, признанъ виновнымъ, но поелику это дѣло въ другой уже разъ поступать на разсмотрѣніе, то на основаніи законныхъ причинъ предлагали, освободить его отъ наказанія. Судъ не принявъ въ уваженіе сихъ причинъ.

— Извѣстія изъ Тексаса, простирающіяся до 6-го Января, сообщаютъ о значительныхъ тамъ вооруженіяхъ. Хотя не сомнительно, что признаніе сего края, не наступитъ еще въ нынѣшнемъ засѣданіи конгресса; впрочемъ слышно, что допуская таковое признаніе со стороны Мексики, помѣстили въ бюджетъ въ числѣ дипломатическихъ издержекъ, также нѣкоторую сумму на содержаніе Посланника въ Тексасѣ.

— Четвертое число Марта, назначено для возведенія въ должность новаго Президента Г-на *фана Бу-рена*, по каковой причинѣ, всѣ знатнѣйшія особы, собираются со всѣхъ сторонъ уніи въ Вашингтонъ. Г.

— Знову мѣняю о поразке, которую мѣняю помянутой войска Королевы въ Каталоніи. Колонна, состоящая изъ 900 ludzi, która eskortowała transport, słyhać, że d. 18 pod Leridą, między Cervera i Penadella, nagle napadniętą została pod dowództwem *Tristany*, i straciła wiele ludzi w zabitych i wziętych w niewolę, przypisują tę porażkę zdradzie Półkownika, który dowodził wojskiem Królowej.

— Gонец z Walencyi dzisiaj nie przybył.

— Podług ostatnich wiadomości z St. Sebastian, pomieszczonych w dziennikach Angielskich, siły zostają pod dowództwem Jenerała *Evans* wynoszą prawie 17,000, i może on przystąpić do uderzenia ze 14,000 ludzi i 20 działami. Żołnierze legii, z przyczyny rozstrzelania uwięzionych ich towarzyszy, tak są rozjątrzeni przeciwko Karolistom, iż zgodzili się zgoła nie dawać pardonu. *Don Karlos* wydał rozkaz, podług którego wszyscy mieszkańcy prowincyi zbuntowanych, przy nadejściu nieprzyjaciela, mają opuścić swe domy. Kto rozkazowi nie będzie posłusznym, tego mieszkanie ma być zniszczone ogniem. (A.P.S.Z.)

Е Г И П Т.

Alexandrya, 29 Stycznia.

Podług ang. dziennika *Courrier*. — W Czerwcu upłynionego roku, zapłacił Basza Porcie, sumę 12 mill. piastrow. Teraz gotuje się posłać drugie tyle, w czem okazuje uprzejmą gotowość, a nawet pośpiech, dziwnie odbijające od nieprzyjacielskiej postawy, w jakiej go naprzeciw Sułtana już dawno widziemy. Cała tajemnica podobnego postąpienia, jest w tém, iż zaczyna poznawać nareszcie, że Egipt nie zniósłby długo systematu, przyjętego od czasu ukończenia wojny syryjskiej, i że jest rzeczą niezbędną dla utrzymania jego potęgi, załatwić konieczne, choćby to niewiedzieć co kosztować miało, nieporozumienia, między nim a Portą zachodzące. Wiele osób widzi także od pewnego czasu i w Sułtanie skłonność do podobnego pojednania: sądzi oraz, że w tym, nie innym celu, bawi tu *Beylikdszy-Effendy*, i że nareszcie ma z tém związek spodziewane co chwila przybycie *Ibrahima* Baszy; ale są to same wnioski, bo z pewnością nie o tém wszystkiem powiedzieć nie można. Ażby Basza zamierzał do bezwarunkowej samoistności, tego nikt nie przypuszcza. Spokojne posiadanie tego, co już ma, dla siebie za życia, a potem dla potomstwa swego w kolei następstwa, pod warunkiem, że dopóki będzie regularnie uiszczał haracz, nikt do wewnętrznego zarządu wtrącać się nie będzie, jestto podobno wszystko, do czego wdycha, a może się mieć za szczęśliwego, jeżeli tylko pod takimi zastrzeżeniami uzyska. Jeżeli tylko pomyslnym skutkiem w zamiarach swoich uwięziony zostanie, można natenczas być pewnym, że bezzwłocznie zmniejszy swą potęgę lądową i morską, i зайmie się dawniejszymi spokojnymi zatrudnieniami, a to postawi go w możności ulżyć ludowi tych wszystkich ciężarów, któremi dzisiaj jest tak mocno naciśniony. Podobne zakończenie tak długo prowadzonej walki, będzie, ile się zdaje, śród teraźniejszych okoliczności, rzeczą najlepszą, na jaką zdobyć się może, zwłaszcza, dopóki Anglia i Francya uważają za rzecz odpowiedną polityce swojej, byt i potęgę Turcyi utrzymywać, chociaż jestto istnieniem zaślepieniem mniemać, że Państwo to może się podnieść i bytż doprowadzone do trwałych ulepszeń, tak długo, dopóki lud podległy jest tureckim wielkorządczom i instytucjom tureckim. (G.C.)

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI PÓŁNOCNEJ.

Nowy-York, 17 Stycznia.

Richard White, obwiniony o podpalenie gmachu Izby Skarbowej w r. 1834, został po długiej naradzie przysięgłych za winnego uznany, jednakże, z przyczyny, że ta sprawa drugi raz pod rozpoznanie przychodzi, wnoszono na zasadzie powodów prawnych, aby był wolny od kary. Sąd nie uznał ważności tych powodów.

— Doniesienia z Texas, dochodzące do d. 6 Stycznia, mówią o znacznych tamże uzbrajaniach. Lubo nie masz wątpliwości, że uznanie tego kraju nie nastąpi jeszcze na teraźniejszym posiedzeniu kongresu, słyhać jednak, że, przypuszczając takowe uznanie ze strony Mexyku, położono w budżecie pod rubryką kosztów dyplomatycznych, także pewną sumę na utrzymanie Posła w Texas.

— Dzień czwartego Marca przeznaczony jest do inauguracji nowego Prezydenta, Pana *van Buren*, z którego powodu cały świat znakomitszy, zjedzie się ze wszystkich stron Unii, do Washingtonu. Pan *Van Bu-*

Ганз Буренз есть первый Президентъ, родомъ изъ Нью-Йоркского края. (G. C.)

ren, jest pierwszym Prezydentem, rodem z kraju New-York. (G. C.)

А Л Ж И РЪ.

(Изъ записокъ Немецкаго путешественника.)

(Продолженіе, Смотр. Лит. Вѣст. № 21.)

Случай, или лучше сказать жестокий ураганъ, доставилъ мнѣ возможность посѣтить во время этого переезда, третій изъ Балеарскихъ острововъ, куда путешественникамъ очень рѣдко случается приставать. Этотъ скалистый островъ, известный подъ именемъ *Кабреры*, лежитъ въ трехъ миляхъ къ югу отъ Маіорки. Страданія Французскихъ плѣнниковъ, томившихся тамъ во время Испанской войны, доставили ему печальную извѣстность. Кабрера была темницею и вмѣстѣ гробомъ этихъ несчастныхъ узниковъ. Островъ имѣетъ превосходную гавань, при входѣ которой устроено небольшое укрѣпленіе съ гарнизономъ изъ двѣнадцати человекъ. Народонаселеніе острова состоитъ по большей части изъ семействъ бѣдныхъ рыболововъ. По причинѣ каменистой почвы жители вовсе не занимаются земледѣліемъ и терпятъ большой недостатокъ въ лѣсѣ и въ другихъ произрастеніяхъ.

Когда небо прояснилось и вѣтеръ сдѣлался попутный, пароходъ нашъ отправился далѣе. Островъ Кабрера отстоятъ отъ Алжира на 48 часовъ; намъ удалось пройти это разстояніе не болѣе какъ въ 17 часовъ. — Мы достигли Алжирской бухты въ прекрасную лунную ночь. Чтобы понять высокую красоту чуднаго зрѣлища, которымъ мы тогда наслаждались, надобно видѣть собственными глазами безпредѣльное море, когда таинственное свѣтло бросаетъ серебристые свои лучи на пѣнящіяся его волны. Даже солдаты, находившіеся на пароходѣ и сильно страдавшіе морскою болѣзнію, пришли въ какой-то поэтической восторгъ отъ этого зрѣлища; они начали пѣть веселыя пѣсни и наполняли воздухъ радостными восклицаніями; мысля, что они наконецъ достигли цѣли своего путешествія и скоро вступятъ на Африканскій берегъ, казалось, чрезвычайно ихъ оживила. Лица этихъ людей, загорѣвшія отъ зноя и дыма, ихъ беспорядочная одежда, высокій ростъ и быстрыя тѣлодвиженія напоминали грозную толпу корсаровъ. Чтобы дополнить эту картину, надобно представить себѣ Африканскій берегъ, все болѣе и болѣе обозначающійся на горизонтѣ: съ южной стороны видѣлись малый Атласъ и Юрюра, бѣлыя вершины которыхъ гордо возвышались надъ всею цѣпью Африканскихъ горъ; на западѣ мелькала колоссальная башня съ блестящимъ своимъ маякомъ, а въ серединѣ представлялся городъ Алжиръ, расположенный въ видѣ огромнѣйшаго амфитеатра.

Я говорилъ съ нѣкоторыми путешественниками, имѣвшими случай видѣть почти всѣ примѣчательные города Запада и Востока. Они утверждаютъ, что многіе изъ этихъ городовъ имѣютъ мѣстоположеніе болѣе живописное и окружены прелестнѣйшими видами, нежели Алжиръ; но вмѣстѣ съ тѣмъ единогласно сознаются, что ни одно мѣсто въ мірѣ не представляетъ столько особенностей, столько удивительныхъ противоположностей и оригинальностей, какъ этотъ единственный въ своемъ родѣ городъ, съ его цестрыми зданіями, безконечными террасами и дикими окрестностями. — Съ товарищами моими, никогда не видавшими Алжира, случилось тоже, что и со мною во время перваго моего путешествія. Пока угасающій свѣтъ луны не позволялъ ясно различать предметовъ, они никакъ не хотѣли вѣрить, что бѣлая гора, возвышавшаяся надъ поверхностію моря, была не что иное какъ городъ. Они принимали ее за огромную каменоломню или мѣловую гору, а фонари, мерцавшіе въ улицахъ, почитали огнями, разставленными въ пещерахъ горными работниками. Но когда взошло солнце и осветило море и берега, они наконецъ убѣдились, что действительно видятъ передъ собою Алжиръ, этотъ древній и грозный вертепъ морскихъ разбойниковъ.

Мы бросили якорь на рейдѣ между двумя военными судами. Гавань не очень пространна, мелка и къ сѣверо-западу совершенно открыта, отъ чего съ этой стороны бываетъ подвержена сильнымъ порывамъ вѣтровъ. Такое невыгодное положеніе гавани, перемѣщеніе которой стоило бы величайшихъ издержекъ, заставляетъ думать, что Алжиръ никогда не будетъ выгоднымъ портомъ для торговли. Не смотря однакожъ на это обстоятельство, въ гавани находилось множество купеческихъ кораблей, а на бережныхъ были завалены цѣлыми горами иностранныхъ товаровъ; тамъ были суда почти всѣхъ приморскихъ Европейскихъ городовъ, Датскія, Греческія, Германскія, но преимущественно Французскія.

Съ наступленіемъ утра пароходъ нашъ былъ,

A L G I E R.

(Z pamiętników Niemieckiego podróżującego.)

(Ciąg dalszy, patrz Kur. Lit. N-er 21.)

Zdarzenie, albo raczej gwałtowny wichur podał mi sposobność odwiedzenia podczas tego przejazdu trzeciej z wysp Balearskich, dokąd żeglarzom nader rzadko zdarza się zawijać. Skalista ta wyspa, znajoma pod nazwaniem *Cabrera*, leży o trzy mile na południe od Majorki. Cierpienia francuzkich jeńców, jakich tam w czasie wojny Hiszpańskiej doznawali, zostawiły po sobie smutne jej wspomnienia. Cabrera była więzieniem i razem grobem tych nieszczęśliwych jeńców. Wyspa ta ma dobrą przystań, przy wejściu do której urządzona jest mała twierdza z załogą dwanaście ludzi wynoszącą. Ludność wyspy składa się po większej części z rodziny ubogich rybaków. Mieszkańcy z przyczyny kamienistego gruntu nie zajmują się zgoła rolnictwem, a przytém cierpią wielki niedostatek drzewa i innych roślin.

Gdy niebo wypogodziło się i zaczął wiatr pomyślny, parochod nasz puścił się w dalszą drogę. Wyspa Cabrera odległa jest od Algieru na 48 godzin; udało się nam przebyć tę przestrzeń w przeciągu 17 godzin. — Wpłynęliśmy na Algierską zatokę wśród pięknej i miesięcznej nocy. Ażeby pojąć wysoką piękność cudnego widowiska, jakiego na ówczes używalismy, trzeba własnemi spoglądać oczyma na nieograniczone morze, w tym czasie, kiedy tajemne światło rzuca srebrzyste swe promienie na pieniające się jego bałwany. Nawet żołnierze na parochodzie naszym znajdujący się i naorską chorobę mocno cierpiący, skutkiem tego widowiska, zostawali w niejakiemś poetycznem zachwyceniu; zaczęli oni nucić wesołe śpiewy, a radośne ich okrzyki napełniały bez przerwy powietrze; myśl, że już nakoniec osiągnęli cel swojej podróży i wkrótce wysiądą na brzeg Afrykański, nader ich ożywiła. Twarze tych ludzi, które znój i dym opalił, nieporządny ich ubiór, olbrzymia uroda i szybki ruch ciała, przypominały groźną kupę korsarzy. Dla uzupełnienia tego obrazu, trzeba sobie wystawić brzeg Afrykański, coraz dobitniej dający się widzieć na horyzoncie: ze strony południowej okazywał się mały Atlas i Jurjur, których białe wierzchołki dumnie się wznosiły ponad łancuchem gór Afrykańskich; w stronie zachodniej migła kolosalna wieża ze świecącą swą latarnią, pośrodku zaś przedstawiał się Algier, rozłożony w kształcie ogromnego amfiteatru.

Rozmawiałem z niektórymi podróżującymi, którzy mieli zręczność widzenia wszystkich prawie znaczniejszych miast Zachodu i Wschodu. Ci zapewniają, że wiele z tych miast mają swe położenie malowniczejsze i są otoczone piękniejszymi widokami niżeli Algier; lecz przytém zgodnie przyznają, iż żadne miejsce nie ma tyle osobliwości, tyle zadziwiających sprzeczności i oryginalności, jak to jedyne w swoim rodzaju miasto, ze swemi potremi budowlami, nieskończonymi tarassami i dzikimi okolicami. — Z moimi towarzyszami, niewidzącymi nigdy Algieru, zdarzyło się toż samo, co i ze mną, w czasie pierwszej mojej podróży. Dopóki mocne światło księżyca nie dozwalało wyraźnie rozróżniać przedmiotów, w żaden sposób niechcieli mi wierzyć, że biała góra, wznosząca się nad powierzchnią morza, nie była niczem innem, jak miastem; mieli ją za ogromną górę kamieniołomną albo kredzianą, a latarnie, po ulicach migające, brali za ognie rozniecone w pieczarach przez robotników górniczych. Lecz kiedy słońce weszło i oświeciło morze i brzegi, przekonali się nakoniec, że rzeczywiście widzą przed sobą Algier, tę starożytną i groźną jaskinię morskich zbójców.

Zarzuciliśmy kotwicę w przystani między dwoma okrętami wojennymi. Przystań nie zbyt jest obszerna, przytém niegłęboka i ku północo-zachodowi zupełnie otwarta, przez co z tej strony bywa wystawiona na mocne porywy wiatru. Tak niewygodne położenie przystani, które przeniesienie potrzebowałoby wielkich kosztów, każe wnosić, że Algier nie będzie nigdy wygodnym portem dla handlu. Pomimo jednak tej okoliczności, znajdowało się w tej przystani wiele kupieckich okrętów, a wybrzeża były zawalone ładunkami towarów zagranicznych; były tam okręty wszystkich prawie nadmorskich miast europejskich: Duńskie, Grackie, Niemieckie, ale najwięcej Francuzkich.

Za nadejściem poranku parochod nasz podług zwy-

по обыкновению, окружен лодками Бискарров, прибывших для переноса пассажиров и их пожитков. Эти Бискарры или поденщики, составляют здесь совершенно особый класс людей. Французы, мало заботясь о происхождении покоренных ими племен, называют их просто Бедуинами, точно также как и Мавров, Кабиллов и Арабов. Изданное недавно в Париже сочинение, под заглавием: *Guide du voyageur et du colon en Algérie, par Armand Pignel*, может дать некоторое понятие до какой степени бывають иногда поверхностны и неосновательны суждения Французских писателей. Автор этого сочинения говорит, между прочим, что слово *Biskari* значит на Мавританском языке комиссионеры или поверенный. Ему пришла эта мысль, вероятно потому, что Бискарры исполняют за деньги все возможные поручения. Неоднократно производя розыскания о происхождении разных народов, населяющих Варварийския владения и сообразив все слышанное мною об этом предмете от Мавров и самих Бискарров, я наконец удостоверился, что последние суть выходцы из земли Цабъ, лежащей между Атласом и Сагарою. Имя свое заимствовали они от Бискарры, главного города этой земли. Я крайне удивляюсь, что даже известный наш ученый Вильгельм Шимперъ, сообщивший так много любопытных подробностей об Алжире и его обитателях, не успел разрешить вопроса касательно имени, происхождения и отчества Бискарров. Нельзя сомневаться, что они одинакового происхождения с Маврами, но едва ли можно их считать потомками тех самых Мавров, которые обитали некогда в Испании; последние гораздо образованнее, красивее по наружности и сохранили в языке своем множество Испанских слов, вовсе неизвестных Бискаррам.

Эти Бискарры составляют здесь народ самый несчастный; не находя средств к пропитанию в бедном своем отечестве, они принуждены бывають переселяться в плодороднейшия страны, где добровольно подвергают себя тяжким трудам и всевозможным лишениям. Чтобы накопить поденною работою небольшую сумму, они должны неутомимо трудиться по крайней мере в продолжении пятнадцати летъ, и все это время довольствоваться самою скудною пищею и спать подъ открытым небом, что в холодную и ненастную погоду дѣлаетъ положение ихъ чрезвычайно бедственнымъ. Прибытие парохода составляет для Бискарров важное событие. Кому изъ нихъ посчастливилось перенести пожитки путешественника, тотъ легко приобретаетъ кусокъ хлеба на цѣлую неделю. По этой причинѣ когда лодка съ пассажирами пристаесть къ берегу, между ними всегда происходят ссоры и драки. Завидѣвъ съ берега судно, многіе изъ нихъ бросаются въ воду и наперерывъ предлагают иностранцамъ свои услуги. Они бывають въ подобныхъ случаяхъ такъ дерзки и нагизивы, что при всемъ состраданіи къ жалкой ихъ участи, невозможно иногда обойтись безъ палочныхъ ударовъ: это одно средство содержать ихъ въ некоторомъ отдаленіи. — Бискарры превосходные носильщики тяжестей; они чрезвычайно проворны и сильны. Очень забавно смотрѣть на этихъ смуглыхъ людей, когда они, неся на плечахъ длинную палку, къ концамъ которой привязаны тяжести, бѣгутъ по улицамъ, и на каждомъ шагу толкая и опрокидывая проходящихъ, безпрестанно кричатъ: *welak! welak!* (г. е. посторонитесь, посторонитесь). Грудь, ноги и руки у нихъ всегда обнажены. Одежда ихъ восточнаго покроя и слѣдовательно очень спокойна; но она обыкновенно такъ изношена и запачкана, что никакъ невозможно узнать первоначальнаго цвѣта ткани, изъ которой она сшита. Голова у носильщиковъ гладко обстрижена, и на макушкѣ носятъ они красную шапочку, покрывающую длинный пучекъ волосъ. Лица этихъ людей выражаютъ какую-то дикую суровость и чрезвычайную наглость. По этой причинѣ первое знакомство съ Африканцами производитъ на путешественника весьма непріятное впечатлѣніе. Но выходя изъ гавани, гдѣ обыкновенно собирается только самый низкій классъ жителей, ожидающій случая заработать дневное пропитаніе, — и приближаясь къ верхней части города, иностранецъ невольно забываетъ неопытныхъ Бискарровъ и несносную ихъ докучливость. Здѣсь представляется ему совсѣмъ противоположное зрѣлище: красивая и величественная наружность природныхъ жителей Алжира, богатство и разнообразіе ихъ одеждъ, правильность и чистота улицъ, огромность и чудная архитектура зданій, многочисленныя признаки успѣховъ Европейской промышленности — все это привлекаетъ его вниманіе и поражаетъ взоры самымъ пріятнымъ образомъ.

(Окончаніе впереди.)

чаю, окружены были лодками Бискарров, которые прибыли для перевозки пассажиров и ихъ пожитков. Эти Бискарровы, czyli podziennicy, stanowią tu zupełnie osobną klasę ludzi. Francuzi, mało troszcząc się o pochodzenie podbitych przez się plemion, nazywają ich prosto Beduinami, zupełnie tak jak Maurów, Kabylów i Arabów. Wydane niedawno w Paryżu dzieło, pod tytułem: *Przewodnik dla podróżnych i osadników ziem Algierskiej przez Armand Pignel*, może dać niejakie wyobrażenie, do jakiego stopnia bywają niekiedy powierzchowne i bezzasadne zdania Francuzkich pisarzy. Autor tego dzieła między innemi mówi, że wyraz *Biskari* oznacza w języku Maurytańskim kommisanta lub Plenipotentę. Z tej zapewne okoliczności przyszła mu ta myśl do głowy, że Biskarowie spełniają za pieniądze wszelkie zlecenia. Często badając o pochodzeniu rozmaitych narodów, Barbaryjskie posiadłości zaludniających i roztrząsnąwszy wszystko, co słyszał w tym przedmiocie od Maurów i samych Biskarów, przekonałem się na koniec, że ci ostatni są wychodźcami z kraju Zeb, leżącego między Atlasem a Saharą. Nazwanie swe wzięli od Biskary, głównego miasta tego kraju. Mocno się dziwię, że nawet sławny nasz uczoney *Wilhelm Schimper*, który tak wiele udzielił ciekawych szczegółów o Algierze i jego mieszkańcach, nie mógł rozstrzygnąć pytania względem nazwania, pochodzenia i ovczyzny Biskarów. Nie można wątpić, że oni są tegoż pochodzenia, co i Maurowie, ale zaledwo można ich uważać za potomków tych samych Maurów, którzy mieszkali niegdyś w Hiszpanii; ci ostatni daleko są cywilizowańsi, piękniejszy powierzchowności i zachowali w swym dyalekcie wiele hiszpańskich wyrazów, zgoła Biskarom nieznanych.

Biskarowie składają tu ludzi najnieszczęśliwszych: nieznajdując środków do przeżywania się w ubogiej swej ovczyźnie, zmuszeni bywają przenosić się do krajów żyłniejszych, gdzie dobrowolnie poddają się ciężkiej pracy i wielkiemu niedostatkowi. Dla uzbierania przez dzienną pracę małej sumki, zmuszeni są najmniej przez lat piętnaście ciężko i pilnie pracować, i przez cały ten czas obchodzić się najsędzińszym pokarmem i spać pod gołym niebem, co w czasie zimnym i dżdżystym czyni ich stan nader nędznym. Przybycie parochodu jest dla Biskarów ważnym wypadkiem. Komu z nich uda się przenieść ruchomości podróżującego, ten łatwo zarobi kawał хлеба na cały tydzień. Dla tego też, kiedy łódź z podróżującymi przybija do brzegu, zawsze między niemi panują kłótnie i bitwy. Uyrzawszy z brzegu okręt, wielu z nich rzuca się do wody, i na wyścigi ofiarują cudzoziemcom swe usługi; w takich zdarzeniach bywają tak zuchwali i natrętni, iż obok politowania nad nieszczęśliwym ich losem, nie można niekiedy obejść się bez uderzenia kijem: jest to jedyny sposób utrzymania ich w pewnym oddaleniu. — Biskarowie wyborni są tragarze; nadzwyczaj są zręczni i silni. Zabawnie jest patrzeć na tych wycmukłych ludzi, kiedy niosąc na ramionach kij długi, na którego końcach przywiązane są ciężary, biegają przez ulicę, i za każdym krokiem trącając i wywracając przechodzących, bezustannie krzyczą: *welak! welak!* (to jest: na stronę, na stronę). Pierś, nogi i ręce zawsze mają nagie. Ubiór ich wschodniego jest kroju, przeto bardzo wygodny; ale zazwyczaj tak bywa wynoszony i zapieczany, iż przez żaden sposób nie można rozróżnić koloru tkaniny, z której jest uszyty. Głowa u tragarzy nisko jest ostrzyżona, a na samym wierzchu głowy noszą czerwoną czapkę, zakrywającą długi pęczek włosów. Twarze tych ludzi wyrażają jakąś dziką surowość i nadzwyczajną zuchwałość. Z tej przyczyny, pierwsze poznanie Afrykanów czyni na podróżnym bardzo nieprzyjemne wrażenie. Ale wychodząc z przystani, gdzie zazwyczaj zgromadzi się sama tylko niższa klasa mieszkańców, czekujących zdarzenia, zarobku na dzienne przeżywanie, i zbliżając się do wyższej części miasta, cudzoziemiec mimowolnie zapomina nieochędnionych Biskarów i uprzykrzoną ich natrętność. Tu stawi się mu zupełnie przeciwnie widowisko: piękna i okazała powierzchowność rodowitych mieszkańców Algieru, bogactwo i różnaitość ich odzienia, regularność i czystość ulic, wielkość i zadziwiająca architektura gmachów, liczne dowody postępow Europejskiego przemysłu — wszystko to zajmuje jego uwagę i najprzyjemniej oko porywa. (Dokończenie nastąpi.)